

PRIEKŠLIKUMI DEGRADĒTO TERITORIJU KLASIFIKĀCIJAI ZEMES DEGRADĀCIJAS KONTEKSTĀ

LLU Zemes pārvaldības un ģeodēzijas katedras
profesore, Dr.oec. Velta Paršova

Zemes degradācija - zemes un ar to saistīto resursu ekonomiskās vai ekoloģiskās vērtības samazināšanās vai izzušana cilvēka darbības vai bezdarbības, vai dabas procesu rezultātā

Degradētā teritorija - teritorija ar izpostītu vai bojātu zemes virskārtu vai pamesta apbūves, derīgo izrakteņu ieguves, saimnieciskās vai militārās darbības teritorija

(Zemes pārvaldības likums)

Degradēto teritoriju klasifikācijas principi (I)

- Balstīties uz Zemes pārvaldības likumā noteikto degradētās teritorijas definīciju
- Klasifikāciju neveidot ļoti detalizētu, lai visu Latviju neuzskaitītu kā degradētu teritoriju

Degradēto teritoriju klasifikācijas principi (II)

- Maksimāli izmantot:
 - dažādās informācijas sistēmās, datu bāzēs un reģistros uzkrāto informāciju
 - topogrāfiskās vai ortofotokartes
 - tālizpētes u.c. moderno tehnoloģiju rezultātā iegūtos datus
- Nepieciešamajos gadījumos iegūt lauka apsekojuma datus

Degradēto teritoriju veidi

- Pamesta apbūves teritorija
- Pamesta derīgo izrakteņu ieguves teritorija
- Pamesta lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības teritorija

Pamestas apbūves teritorijas identificēšanas kritēriji

- būves fiziskais nolietojums
- ar krūmiem aizaugusi apbūves teritorija
- piesārņojums
- nerekultivēta atkritumu izgāztuve
- pamesta ražošanas teritorija vai objekts
- pamesta militāra rakstura teritorija vai objekts

Apbūves zeme

- apbūvēta zeme, kuru atbilstoši zemes likumīgai izmantošanai izmanto būvju, inženierkomunikāciju vai labiekārtojuma uzturēšanai
- neapbūvēta zeme, kuru atbilstoši detālplānojumam ir plānots (atļauts) izmantot būvju, inženierkomunikāciju vai labiekārtojuma uzturēšanai
- neapbūvēta zeme, uz kuras vietējās pašvaldības teritorijas plānojums paredz apbūvi un detālplānojums nav nepieciešams, un zemes vienība pēc platības atbilst apbūves noteikumos noteiktajām apbūves prasībām
- neapbūvēta zeme, uz kuru ir izsniegta būvatļauja

Pamestas derīgo izrakteņu ieguves teritorijas identificēšanas kritēriji

- pamesta kūdras atradne
- pamesta būvmateriālu izejvielu atradne

Pamestas lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības teritorijas identificēšanas kritēriji

- ar krūmiem aizaugusi lauksaimniecībā izmantojamā zeme
- nerekultivēta atkritumu izgāztuve
- pamesta ražošanas teritorija vai objekts
- invazīvo augu izplatība
- zemes pārpurvošanās
- piesārņojums

Būves fiziskais nolietojums

Fizisko nolietojumu nosaka procentos, ņemot vērā:

- katra konstruktīvā elementa faktisko kalpošanas ilgumu gados;
- katra konstruktīvā elementa konstrukcijas veidu;
- apsekošanas laikā konstatētās nolietojuma pazīmes katram konstruktīvajam elementam

Fiziskais nolietojums (%) parāda to, kādā stāvoklī ir ēka, cik droša ir tās ekspluatācija, vai tā nerada apdraudējumu apkārtējiem un vai tā nav apkārtējo vidi degradējoša

Ar krūmiem aizaugusi apbūves teritorija un/ vai lauksaimniecībā izmantojamā zeme

Pamesta vai neefektīvi izmantota apbūves un/ vai lauksaimniecībā izmantojamā zeme, kurā dominē kokaugi (kārkli, krūkļi, sausserži, irbenes, segliņi, korintes, lazdas, paegli, pīlādži, ievas), kas veido vairākus līdz sešiem metriem augstus stumbrus

Pārpurvojusies zeme

- Latvijas klimatiskajos apstākļos zemes pārpurvošanos veicina nokrišņu daudzuma pārsvars pār summāro iztvaikošanos
- iepriekšējos gados izbūvētās meliorācijas sistēmas ir novecojušas un nedarbojas, tās netiek pienācīgi uzturētas
- iestājoties pavasarim, aktivizējas bebri, kas nograuž jaunaudzes, un sabūvēto dambju dēļ applūst lielas platības

Invazīvie augi

- citzemju izcelsmes suga, kam raksturīga agresīva izturēšanās vietējās ekosistēmās un kas spēj ātri savairoties un dominēt pār vietējām sugām
- apdraud un pārmāc vietējās augu sugas, pasliktina ainavas kvalitāti, kā arī ir bīstamas veselībai un pat dzīvībai
- Latvijā invazīvo augu sugu sarakstā pašlaik ir iekļauta tikai viena suga – Sosnovska latvānis

Piesārņojums

Piesārņojums - cilvēka rīcības izraisīta vielu, vibrācijas, siltuma vai trokšņa tieša vai netieša novadīšana gaisā, ūdenī vai zemē, kam var būt kaitīga ietekme uz cilvēku veselību vai vidi un kas var radīt kaitējumu īpašumam vai ietekmēt dabas resursu izmantošanu un cita veida likumīgu vides izmantošanu

Piesārņota vieta - augsne, zemes dzīles, ūdens, dūņas, kā arī ēkas, ražotnes vai citi objekti, kas satur piesārņojošas vielas

Piesārņoto vietu apzināšanas gaitā novērtē:

- piesārņojuma līmeni un apjomu, piesārņotās zonas izmēru plānā un griezumā, piesārņojušo vielu bīstamības pakāpi, to migrētspēju
- teritorijas pašreizējo izmantošanu, tās izmantošanas plānus, kā arī ietekmi uz cilvēku veselību un vidi

Nerekultivēta atkritumu izgāztuve

- Pamestā apbūves teritorijā var būt gan oficiāli izveidota atkritumu izgāztuve, kura darbojas, vai arī oficiāli izveidotā atkritumu izgāztuve ir slēgta, bet nav rekultivēta
- Sastopamas atkritumu izgāztuves, kas ir ierīkotas nesankcionēti un kurās nelegāli tiek bērti atkritumi.
- Pamestā lauksaimnieciskās un mežsaimnieciskās darbības teritorijā var būt tikai nesankcionēti ierīkotās atkritumu izgāztuves, kuras nav rekultivētas

Pamesta ražošanas teritorija vai objekts (I)

Pie ražošanas objektu apbūves zemes pieder:

- rūpnieciskās ražošanas uzņēmumu apbūve
- noliktavu apbūve
- lauksaimnieciska rakstura uzņēmumu apbūve
- zivsaimniecību un zivjaudzētavu apbūve
- atkritumu apsaimniekošanas uzņēmumu apbūve
- neapgūta ražošanas objektu apbūves zeme

Pamesta ražošanas teritorija vai objekts (II)

- rūpnieciskās ražošanas ēkas
- rezervuāri, bunkuri, silosi un noliktavas
- lauku saimniecību nedzīvojamās ēkas
- zivsaimniecības ēkas, zivju audzētavu baseinu nojumes, zivjaudzētavu un zivsaimniecības apbūve
- atkritumu savākšanas, šķirošanas, pārkraušanas, uzglabāšanas, apstrādes, pārstrādes, reģenerācijas un apglabāšanas teritorijas, radioaktīvo atkritumu glabāšanas teritorijas, šo uzņēmumu apbūve
- ražošanas objektu apbūves vajadzībām paredzēta zeme

Pamesta militāra rakstura teritorija vai objekts

- militāriem mērķiem uzbūvētas un pamestas apdzīvotās vietas, vietas, kur atrodas sprādzienbīstami priekšmeti, materiāli vai militāriem mērķiem paredzētas toksiskas un bīstamas vielas
- lietošanas mērķis - Valsts aizsardzības nozīmes objektu, drošības, policijas, ugunsdzēsības un glābšanas, robežsardzes un soda izciešanas iestāžu apbūve

Pamesta kūdras atradne

Purvs - zemes virsmas nogabals, kam raksturīgs patstāvīgs vai ilgstošs periodisks mitrums, specifiska augu valsts un kūdras uzkrāšanās

Kūdras ieguves vietu rekultivācija var notikt:

- veicot renaturalizāciju
- sagatavojot izmantošanai lauksaimniecībā, piemēram, izveidojot ogulāju vai mētrāju audzēšanas laukus
- sagatavojot izmantošanai mežsaimniecībā
- izveidojot ūdenstilpes
- sagatavojot rekreācijai
- sagatavojot izmantošanai citā veidā

Pamesta būvmateriālu izejvielu atradne

- derīgie izrakteņi ir nozīmīga būvmateriālu ražošanas izejviela
- pamestajos karjeros stihiski veidojas galvenokārt sadzīves atkritumu izgāztuves
- saimnieciskajā darbībā un būvmateriālu ražošanā radušos, kā arī pamestos karjeros un citas bojātās platības ir nepieciešams rekultivēt

PALDIES!

02.11.2016.

Priekšlikumi zemes un augsnes degradācijas klasifikācijas,
kritēriju un novērtēšanas kārtībai